

Inte så ekologisk bomull

(Dagens Nyheter 9.6.2007)

Den bomullsproduktion som påstås vara ekologisk har i själva verket negativa effekter för naturen och odlarna, skriver **Jussi Tammisola**.

BILD: Traditionella bomullsodlingar kräver besprutning mot skadeinsekter

MINDRE ÄN EN procent av världens totala bomullsproduktion är "ekologisk", berättar DN 27/5. Det är ju utmärkt. Bomullsproduktion på "ekologiskt", "organiskt", "biodynamiskt" eller "natur-enligt" sätt är nämligen inte ekologiskt hållbar, utan slösar med världens naturresurser.

Bomullen blomstrar bäst och ger de största skördarna i världens heta regioner. Tyvärr skadas skörden illa av skadeinsekter. Den absolut värsta är bomullsnattflyet. Bomullsplantorna måste därför skyddas ordentligt, annars blir förlusterna svåra och avkastningen både ringa och av dålig kvalitet.

Tiotal besprutningar måste under loppet av växtperioden utföras med hårda insektsgifter som också är skadliga för människan. I själva verket används huvuddelen av alla insekticider just vid traditionell bomullsproduktion.

Så varför skulle vi inte helt enkelt stoppa besprutningarna, såsom "eko"-modet påkallar?

Vi ska skydda den vilda natur som ännu finns kvar och tillfredsställa människosläktets behov av mat, kläder och boende på ett hållbart sätt. Därför måste den ekonomiska och ekologiska effektiviteten vid utnyttjandet av världens naturresurser förbättras – inte försämrats.

OM ODLINGSVÄXTERNA inte skyddas ordentligt mot skadeinsekter och sjukdomar blir skördenivån låg. Därmed stiger priset på produkterna orättvist högt för majoriteten av världens människor. Trycket på att ockupera mera åkerareal ökar också och förvärrar hotet mot de sista orörda vildmarkerna och centra för biologisk mångfald i världen.

Krav på detta slags ekologiskt morbida produkter har skrivits in i modercertifikaten med hjälp av de vetenskapsfientliga rörelsernas kampanjer.

MED CERTIFIKATEN för bomull borde bruk av insektsresistenta bomullssorter gynnas. Bomullssorter resistenta mot bomullsnattflyn har förädlats fram de senaste tio åren med hjälp av genteknik. De här sorterna har blivit en succé i världen och odlas redan på åtta miljoner hektar. Då växten försvarar sig mot nattflyn själv minskar behovet för besprutningarna till en bråkdel.

Enligt bekämpningsteorin är motståndskraftiga växtsorter ett idealiskt medel för skadekontroll. Inga besprutningar behövs, kontrollen riktas bara mot den verkliga skadeinsekten, och oskyldiga djur på åkern skadas inte.

När de automatiska besprutningarna upphör, måste man noga iaktta mängden av andra skadeinsekter i åkern och kontrollera dessa i god tid med besprutningar enligt behov. Denna information måste nå även icke-läskunniga småbönder i avsides trakter i u-länderna, och bestämmelser om detta ska ingå i certifikaten.

I en annan ny bomull förädlades det giftiga gossypolet bort ur fröna så att dessa blev ätliga. Men giftet produceras alltjämt i andra växtdelar och bomullsväxten har kvar sin försvarsförmåga. Sådan här precisionsförädling kan man inte nå med någon annan metod än med genteknik. Denna egenskap borde speciellt belönas i bomullssorter, då de nya bomullsfröna kan bli en viktig kvalitetsproteinkälla i födan för 500 miljoner människor i proteinfattiga u-länder.

MEN BÅDA DESSA humanitära och miljövänliga framsteg är förbjudna i det existerande certifikatet. Så arrangerar "eko"-modebusinessen en kronisk bojkott av de tio miljoner småbrukare i u-länderna som arbetar i frontlinjen för bättre ekologisk effektivitet i bomullsproduktionen.

Jussi Tammissola är docent i växtförädling vid Helsingfors universitet